

REGISTERBLAD

Namn och datum: Magnus Martinsson (redigerat 18-2-1999)

Område av riksintresse för naturvård i Gotlands län

Områdesnummer: **NRO09065**

Områdesnamn: **LÖVSKOGSOMRÅDE I FIDE OCH ÖJA**

Kommun: Gotlands

Kartblad: 5I NO, 5J NV, Mittpunkt: 5J 6a 01

Areal: 473 ha land

Naturgeografisk region: 14 c Gotland

Kust/havsregion: IV - Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde

skogslandskap	ädellövskog	flora
		fauna
	äng	flora

Värdeomdöme: Lövskogsområden med rik flora och fauna.

Huvudkriterier:

- A. Största sammanhängande ädellövskogsområdet på Gotland. Välbevarade träd- och buskbärande ängar i god hävd.
- C. Värdefull flora med förekomst av en lång rad rödlistade arter.
- D. Mycket rik häckfågelfauna.

Stödkriterier: Storlek, kontinuitet, representativitet, raritet.

Förutsättningar för bevarande: Att ängerna hävdas. Ängerna påverkas negativt av all form av exploatering. Området i övrigt påverkas negativt av nya vägar, olämpligt lokaliserad fritidsbebyggelse, barrskogsplantering eller andra större ingrepp i lövskogen.

Säkerställande: Området V Anderse och områdena N och S Öja är upptagna i kommunens områdesplan (antagen 1984) som naturområden. Klass 1-område i Länsstyrelsens sammanställning över områden med värdefull natur (Länsstyrelsen 1984).

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr I 3 Storsudret

Områdets huvuddrag:

Lövmarkerna i Fide och Öja är välkända och brukar tillsammans med Pankarområdet i Grötlingbo vara det som tas upp när Gotlands ädellövskogar skall exemplifieras. Ibland anges sydligaste Gotland med bl a Fide, Öja och Grötlingbo som en sydlig boreonemoral naturgeografisk region tillsammans med den södra lövskogsregionen. I ängs- och hagmarksinventeringen innefattas de hävdade lövängarna: Fide Prästäng (Fide nr 10, klass II), Anderse (nr 11, II), Roes änge (Öja nr 11, II), Ockes änge (Öja nr 12, II), Domerarve (Öja nr 13 & 14, II), Öja Prästänge (nr 24, I) och Unghanse (nr 25, I). Till största delarna utgörs området dock av igenväxande lövängar med lövskogskaraktär. Ahlén (1994) utpekar Fide Prästäng med omgivningar som en mycket värdefull lokal för fladdermöss.

Området består egentligen av två delar, dels Fide Prästäng med omgivningar och dels Öja Prästäng med omgivningar. Mellan dem ligger flera mindre lövmarker som gör hela området mer sammanhängande. Det är mycket variationsrikt med öppna hävdade delar och stora ohävdade partier med slutet krontak och lövskogskaraktär. Ask och ek är de helt dominerande ädellövträden. På södra Gotland är björk vanlig och inom området dominerar också björken ställvis trädskiktet. Buskskiktet är artrikt. Spår av hamling är vanligt i trädskiktet, främst hos askarna. Särskilt tätt står gamla hamlade askar i lövskogen väster om Fide Prästäng.

Området är av stort värde framförallt p.g.a. sin storlek. Men det är också ett mycket artrikt område och av största vikt för biologisk mångfald. Exempelvis är kärllväxtfloran, lavfloran och fågelfaunan artrik. Halsbandsflugsnapparens torde ha sin tätaste population i landet inom området, med över 500 häckande par.

Sällsynta arter i området

Lavfloran är välundersökt inom området och det är främst Fide Prästäng med omgivningar som utgör kärnområdet för lavfloras mångfald. Där har hela 22 rödlistade lavar påträffats de sista tio åren, medan motsvarande antal i Öja-området är åtta. *Opegrapha soretdiifera* är den enda av de rödlistade arterna som endast har hittats i Öja. Området är framför allt en viktig lokal i ett regionalt perspektiv med flera arter som är mycket sällsynta på övriga Gotland, t ex *Arthonia pruinata*, *Biatora sphaeroides* och *Opegrapha vermicellifera*. *Bactrospora dryina* är mycket sällsynt även i ett nationellt perspektiv. *Opegrapha ochrocheila* som är relativt spridd på Gotland har här en mycket stark population.

Under svampinventeringen 1997 gjordes förhållandevis många fynd av intressanta arter, varav sju är rödlistade. Både nationellt och regionalt intressanta fynd gjordes: *Micromphale brassicolens* var ny för Gotland och har i landet tidigare bara rapporterats från Skåne. *Tricholoma ustaloides* var tidigare endast känd från en annan gotländsk lokal.

Kärllväxtfloran är artrik med både ängsväxter och lundväxter. Rödlistade arter är *Carex hartmanii* och *Centaureum erythraea* (Länsstyrelsen 1991).

Området är också mycket värdefullt för fåglar och en av karaktärsarterna under häckningstid är halsbandsflugsnapparens. I en studie av häckningsframgång i holkar konstaterades nästan ofattbara 800 par/km² (Gustafsson 1983). Även i ett regionalt perspektiv torde det vara få andra lokaler som kan uppvisa samma höga koncentration. Kattugglan har också sin tätaste population på Gotland inom området. Sommargylling och mindre flugsnappare ses regelbundet under häckningsäsongen men är inte årsvissa häckfåglar. Häckning av mindre hackspett har rapporterats (Andersson 1997).

Anmärkningar:

Referenser:

- Ahlén, I., 1994: *Gotlands fladdermusfauna 1993*. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Andersson, B. 1994: *Fide Prästäng – flora och vegetation under 55 år*. Rapport, Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Andersson, B. 1997: *Fåglar på Gotland 1996*. Bläcku 23 (3/4): 3–40.
- Gotlands kommun, 1984: *Områdesplan för Sudret*.
- Högström, S., 1979: *Översiktlig naturinventering – ornitologi*. –Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Johansson, P., 1998: *Gotlands lövmarker: Förslag till värdekärnor i större landskapsavsnitt och som punktojekt*. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Länsstyrelsen i Gotlands län, 1984: *Värdefull natur på Gotland*.

- Länsstyrelsen i Gotlands län*, 1988: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv i Gotlands län.
- Länsstyrelsen i Gotlands län, 1976: *Inventering av änges- och lövmarker*.
- Länsstyrelsen i Gotlands län, 1993: *Program för bevarande av det gotländska odlingslandskapetets natur- och kulturvärden*.
- Martinsson, M., Nordin, M., 1991: *Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 5, Storsudret*. –Länsstyrelsen i Gotlands län.